

(PLECS)

D'HISTÒRIA LOCAL

167

Directors: Ramon Arnabat (URV),
Josep Santesmas (CCEPC)
Producció: L'Avenç
Disseny original: Canseixanta
Tria de novetats: Pineda Vaquer,
Carles Barrull (IRMU)
Dipòsit legal: B. 47.520-76
ISSN 2339-6997

CONTINGUTS

EDITORIAL: Instituts d'Esudis i ...	1
TEMES 1: Estudis locals i franquisme ...	2
TEMES 2: La creació de l'Institut ...	5
TEMES 3: La Institució Alfons ...	8
PATRIMONI: El fons de la Biblioteca ...	11
RESSENYES	13
TRIA DE NOVETATS	14
NOTICIARI	16

NARCÍS FIGUERAS CAPDEVILA. Universitat Oberta de Catalunya, CCEPC
JOSEP SANTESMASES I OLLÉ. Centre d'Estudis del Gaià, CCEPC

INSTITUTS D'ESTUDIS I ÀMBIT PROVINCIAL: TRAJECTÒRIA I ACTUALITZACIÓ

Els vint-i-cinc anys que han passat des de la constitució de la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana —una de les poques associacions d'àmbit territorial dels Països Catalans— són evidentment la part final de processos diversos i complexos, constitutius d'associacions i institucions al llarg de moltes dècades i de moltes circumstàncies històriques per les quals han passat els nostres territoris. No deixa de ser cert que, malgrat tot, en períodes difícils es mantingué un fil de continuïtat des del primer terç del segle XX, en objectius i propòsits com la recerca i el coneixement territorial i de país, a partir de l'excursionisme científic i dels estudis rigorosos en àmbits de la cultura i la ciència liderats per l'Institut d'Estudis Catalans. Si bé tota la creixent configuració cultural de la part del segle XX anterior al triomf del franquisme fou brutalment anorreada pel nou règim, al mateix temps, en cercles restringits, quedava retinguda en la memòria com a pòsit i com a exemple.

En el llarg període franquista, ja des dels primers temps de la postguerra, s'iniciaren processos constitutius d'institucions i associacions que, molt transformades, han configurat els models que, amb comptagotes primer i amb molta proliferació després i fins ara, han constituït estructures associatives com la dels centres i instituts d'estudis locals i comarcals. En aquest número de *Plecs* posem la mirada en els instituts d'estudis creats ja als anys quaranta per les diputacions provincials en aquella obligada i assumida metamorfosi que situava la província com l'única configuració política i administrativa possible, sempre al servei de l'estructuració de l'Espanya de Franco i en contra i en substitució de qualsevol altra cultura o configuració nacional.

En aquest número presentem dos exemples concrets d'instituts provincials creats durant el franquisme: l'Institut d'Estudis Ilerdencs (1942) i la Institució Alfons el Magnà-

nim (1948) de les diputacions de Lleida i València, respectivament, constituïts amb l'ànim inclusiu de ser considerats part i conjunt amb altres institucions similars d'altres províncies espanyoles —no pas totes— on es crearen o reconver-tiren ens similars. Al mateix temps intentem apuntar globalment el paper que van fer els instituts provincials en la configuració de la identitat nacional espanyola des dels estrictes límits geogràfics provincials. Queda molta feina a fer i calen molts estudis individuals com el que properament veurà la llum sobre l'IEI i també comparatius amb la creació dels centres d'estudis de caire associatiu de la postguerra. ■

El 1942 es va crear l'Institut d'Estudis Ilerdencs amb una ideologia plenament franquista, combinada amb un lleidatanisme conservador i adherit als valors del règim i que va cercar de ser un centre d'estudis i difusor de les terres de Lleida. Font: Fundació Pública Institut d'Estudis Ilerdencs Servei d'Audiovisuals i Arxiu Fotogràfic

